

Færden paa Stiger og Stilladser rummede paa Grund af deres Paaklædning en Fare for Nedstyrning. Endvidere var Arbejdet alt for strengt for Kvinder.

Arbejdsgiverne derimod udtalte, at Arbejdet i den senere Tid var blevet langt lettere, da Sten og Kalk hejsedes op. Færden paa Stilladserne rummede ingen Fare; de var indrettede fuldt tilfredsstillende med Hensyn til Arbejdernes Sikkerhed. Kvinderne var snarere sikrere paa deres Ben, fordi de aldrig var berusede, og Arbejdsgiverne havde ingen Erfaring for, at Kvinder led mere under Arbejdet end Mænd. De havde vist sig som paalidelige og dygtige Arbejdere, der var nemmere at arbejde sammen med end de mandlige, og de vilde derfor nødig af med dem, selv om de naturligvis kunde undværes. Naar Arbejderne ønskede dem bort, var Grunden aabenbart den, at de ikke i alt vilde rette sig efter Fagforeningsledernes Forskrifter.

Arbejdsgivere i Tekstilindustrien udtalte som Svar paa Spørgsmaalet, at det vilde være et svært Indgreb i den personlige Arbejdsfrihed og højest uretfærdigt at forbyde Kvinder at søge det Arbejde, de selv ønskede.

Kommissionen havde ogsaa udarbejdet Forslag til Lov om *Hjemmearbejdet*, men dette Forslag blev ikke medtaget i den nye Lov, men overdraget til en særlig Undersøgelseskommission, der skal fortsætte Arbejdet paa dette specielle Omraade.

Lovforslaget om *Regulering af Hjemmearbejde* er altsaa hvilende.

Hjemmearbejdet i Stockholm er ligesom dette Arbejde i andre Lande væsentlig karakteriseret ved den særlig lange Arbejdstid og særlig lave Lønninger. Arbejdsdagen er i 82 pCt. Tilfælde mindst 10 Timer, i 31 pCt. mindst 12 Timer, i 21 pCt. mellem 11—12 Timer. $\frac{3}{4}$ af Arbejderne, der jo langt overvejende er Kvinder, fortjener mindre end 10 Kr. om Ugen, $\frac{1}{7}$ mindre end 6 Kr.

Dette betydningsfulde Spørgsmaal har ogsaa beskæftiget Kommissionen, der i Betænkningen fremhæver, at Aarsagen til de lave Lønninger dels maa søges i, at Arbejdet er Kvindearbejde, dels i, at Hjemmearbejdet drives som Bibeskæftigelse som Tillæg til Mandens Indtægt (forretningsdrivende med en lille Butik, de lavere Funktionærer i Stat og Kommune, den lille Haandværksmester o. s. v.). Denne Kategori af Kvinder arbejder for at skaffe det nødvendige til Livets Ophold eller for at opretholde Kravet om en vis højere Levofod. Men under og ved Siden af disse staar den store Skare af Kvinder, for hvem dette Arbejde er hele Indkomsten, og for disse er de andre Hovedaarsagen til, at Lønnen holdes paa et saa lavt Niveau. Thi den Konkurrence, som bydes dem af de andre, berettiger den betegnende Benævnelse „Slutførsalning af Arbejdskraft“, da den bydes til en hvilken som helst Pris. Saaledes lyder Kommissionens Udtalelser.

Der er fornylig i Stockholm dannet en Hjemmearbejderorganisation, der dog kun tæller ca. 200 Arbejdere.

Centralforbundet for socialt Arbejde har i Aaret 1906—07 gennem en særlig Komité foretaget en Undersøgelse af Hjemmearbejdsforholdene. Komitéen udgav en Brochure, hvori de indhentede Oplysninger er samlede dels i Tabeller, dels i en forklarende Tekst; desuden foranstaltedes en *Udstilling af Hjemmearbejde* i Lighed med den i Berlin 1906.

Undersøgelsen omfatter 905 Hjemmearbejdere, deraf 801 Kvinder, væsentlig beskæftigede som Syersker, Væversker, Skomagere, Børstenbindere, Bogbindere og Sølvpolerersker, og den viser tydeligt, at Hjemmearbejdsforholdene i Sverige er lige saa usle som i andre Lande, at Hjemmearbejderne er de mest overanstrengte og daarligst lønnede af alle Arbejdere.

En Sammenligning mellem Lønningerne for Stockholms og Københavns*) industriarbejdende Kvinder viser, at disse er omtrent ens, ialfald *ikke større* i Stockholm.

Men dette betyder, at de stockholmske Arbejdersker i Virkeligheden er betydelig daarligere stillede, da Priserne saavel for Boliger som Levnedsmidler uden Tvivl er højere i Stockholm end i København.**)

*) Arbejdslønnen i København i Aaret 1909. Cordt Trap.

**) Udgifterne til Bolig udgør for en Arbejderfamilie i Sverige 19 pCt. af alle Udgifterne, i Tyskland 18 pCt., i Forenede Stater 18 pCt., i Danmark kun 13,3 pCt.